

Teatre català

ANY I

BARCELONA: 12 NOVEMBRE 1932

NÚM 7

OBRES DE REPERTORI

No tenir memòria és, certament, una cosa greu que ens separa del passat per un núvol de boira i ens fa anar a les palpentes i amb por de caure, al contrari dels albatxos que van endavant sense records ni experiència. Tenir massa memòria és potser un defecte per carta de més que ens converteix en meticulosos insuperables o en testimonis i fiscals d'accions i d'omissions que hom voldria de vegades, que es fonguessin en l'oblit. No voler tenir memòria constitueix ja una deslleialtat, un hipòcrita subterfugi, el recurs de l'home trapella que té la pretensió d'escamotejar-nos el seu passat, per tal de que l'admirarem en les seves virtuts i guanys actuals.

Si això que acabem d'escriure fos una paràbola, podríem aplicar-la sense desviar-nos gaire a la situació actual del teatre català que no és una monjoia, però tampoc un retrocés, sinó la marxa accidentada de qui sap on va, però desconeix per on s'hi va.

Entre la falta de memòria dels uns i el no voler tenir memòria dels altres, es pot arribar a fer creure a les noyes genera-

cions que puguen i als forasters que giren l'esguard vers nosaltres, encuriosits pel prodigi d'un poble que retorna a la lliure vida civil, que el teatre català és quelcom que ha nascut amb els que acariciaven dolçament el mugró matern o el de la dida quan va esclatar la Gran Guerra. Hi ha, però, un dret a la ignorància de part dels qui creuen que el món va començar el dia que ells van nèixer, com és indiscutible la posició falsa del « Chantecler », de Rostand », qui creia que amb el seu cant feia despertar el sol. Els ignorants i els convençuts són els qui tiren més al dret. Endavant! Hi ha, però, una mena de gats vells, d'astuts que no estan per històries (hi han records que comprometen), que ajuden a formar i a espesseir aquesta cortina de fum que separa, cada dia més, el teatre català d'ahir, no de segles enrera, d'« ahir »!, amb els assajos, provatures, calcs i jugades a la « yo-yo » de molta part d'intents de teatre català d'avui.

Per què no es representen les obres dels precursors, de les grans figures del nostre teatre, tant dels que la mort ha allunyat de nosaltres, però que resplandeixen amb lluïssors d'immortalitat en el fervor admiratiu del nostre poble, com dels

qui encara viuen, en plena vigòria i amb tots els sentits, i han de veure com llurs produccions, èxits d'ahir, són foragitades sistemàticament dels cartells dels nostres teatres oficials, unes vegades en singular, altres en plural?

Ho deia fa alguns dies J. Roig Guivernau, des de les planes de « La Humanitat ». Ho havem insinuat també nosaltres per « motu proprio » o per mitjà dels nostres col·laboradors espontanis, que són els qui més estimem: LA NOSTRA GENERACIÓ NO CONEIX, GAIREBE, LES OBRES CABDALS DEL TEATRE CATALÀ. I el qui no no coneix una cosa no pot judicar-la ni comparar-la. Les empreses van adalerades a la recerca de l'obra nova d'èxit que els asseguri o els apuntali la temporada que amb prou feines saben com ha començat i, naturalment, com i quan acabarà. Mentrestant, declaren in-existent el repertori de Frederic Soler, Angel Guimerà, Ignasi Iglésias, Santiago Rossinyol, Apelles Mestres, Pous i Pagés, Crehuet, Gual, Puig i Ferrater, etc., cadascú dels quals té, quan menys, una obra mestra que, en conjunt, justifiquen la fundació i glorificació d'un teatre. Els actors ja han perdut l'habitudo de representar-les i quan algun dia hi

hagi qui es decideixi a exhumar — aquesta és la paraula — qualques d'aquestes produccions que van formar escola, s'hauran d'estudiar i interpretar com una cosa sobtada, sense precedents i mancats d'aquella tradició que és com el vell solatge que dóna gust i qualitat a les noves collites. Unicament les agrupacions d'«amateurs» i les companyies ambulants que van amb penes i il·lusions per aquestes pobles de Catalunya, no obliden de retre culte a les obres de repertori que serien dignes, si més no, de respecte, sinó tinguessin al seu favor, la majoria d'elles, el mèrit de no haver estat superades i moltes ni tan solament igualades.

Per què fa nosa el repertori? Es quelcom que ens deshonora i ens fa quedar malament? Què temen els qui el boicotegen amb franquesa i els que ho fan a les fosques? Seria qüestió de parlar-ne clar i de què es delimitessin les posicions de cadascú. Hom arrecona ço que li fa nosa i procura desatendre's de ço que l'avergonyeix. No sabem que aquest sigui el cas del nostre teatre de repertori, puix a part d'haver donat uns noms a la glòria de la Catalunya renaixent, ha estat la base damunt la qual s'ha fonamentat l'art dramàtic català. Dir dues vegades seguides la mateixa cosa, pot significar la fermesa d'una convicció, però també la persistència de l'error que hom vol corregir. Fa tot just dos anys que ens queixàvem del mateix que ara amb aquestes o semblants paraules: «Coneixeu cap teatre normal i organitzat de qualsevulla part del món que prescindeixi siste-

màticament, radicalment, del repertori dels autors consagrats? Unicament les escenes d'avantguarda, d'especialització o de noves orientacions poden excusar-se de no representar les obres dels clàssics o bé les que es constitueixen les fites més vistents de la tradició teatral. S'explicaria, encara que tampoc tindria absoluta justificació, que l'èxit esclatant d'una nova obra ensopegada, no donés marge a la reposició de produccions conegudes. Comprendriem també que una joventut irreverent, però rica en noves idealitats assaltés amb valentia les taules de la nostra escena per a imposar-hi una inquietud renovadora, una sensibilitat més afinada, uns procediments que trenquessin els vells motllos. Però Déu meu!, si tot ens ho havem de menester... Quantes són les obres recentment estrenades, parlem d'uns anys ençà, que han aconseguit no ja un èxit encoratjador, sinó el no ésser oblidades al cap de poques setmanes?»

Això escrivem fa dos anys i les circumstàncies no han canviat pas gens. Seguim pensant el mateix. Als qui ens parlin de casolanisme, de procediments passats de moda, de ranciors i de coses esbalandrades sotmeses a revisió i a les quals cal destinar definitivament un lloc a les golfes, ja els contestarem un altre dia, si bé fem constar, perquè no ens prenguin per altri, que cap audàcia ens espanta ni volem moure'ns en un clos de galliner i que posats a trencar vidres no ens deixariem passar la mà per la cara, puix no tothom que tira pedres és precisament un foner.

LES DISSIDENCIES

III

Abrillantà la temporada del Romea la innocuïtat de la del «Teatro de Cataluña». S'ha de dir que Tutau, director i empresari, anava preferentment a la seva, que en aquella hora precisa eren drames del caire de «La portera de la fábrica», «El cuchillo de plata», «El cazador de àguilas», «María Menotti, la loca de los Alpes», «El salto del torrente», «Angela, la florista» i «Sor Teresa», títols que nodrien el seu repertori habitual. En el capítol de les estrenes, «El herrero de Chateaudun» i «El maldito, o un río de oro».

Una referència immillorable em permet d'assegurar que a la segona temporada col·laborà Tutau a l'obra de l'«Associació d'Autors Catalans» amb un cert desmenjament. La persona que m'assabenta de l'estat d'esperit de Tutau fou testimoni del fet següent: Els concurrents a la cambra ocupada per Tutau al «Teatro de Cataluña», departiren certa nit sobre ço que de bo i de dolent pogués haver-hi en «Batalla de reines», que els components de la tertúlia, autors, periodistes i amics, jutjaven segons el tarannà de cada hu. Dels comentaris sobre el drama, saltà la conversa a les recaptacions produïdes pel mateix i a altres extrems relacionats amb l'assumpte, que constituïa en aquell moment la nota teatral més destacada.

De l'èxit de «Batalla de reines» vingueren els contertulís de Tutau a parlar de l'estat de l'escena catalana, dels gustos i les velleïtats del públic, etcètera. Fou opinió general que el teatre català no havia rebassat les capes inferior i mitja del poble; que la gent no tolerava drames i comèdies en català fora del «Romea», essent

per tant inútil d'esforçar-se en treure al públic d'una sala que mirava com una perllongació de la llar. La conclusió fou que s'imposava l'apropar-se a l'auditori, i que per a arribar a aquest, res tan encertat com copiar el Romea. «—Apoderar-nos del teatre», digué un dels conversadors. «—Amb Soler a dins», objectà Tutau, que s'havia limitat a escoltar ço que deien uns i altres. Cap dels presents hi oposà res.

Com que les aparicions de Guimerà havien es'at fins aleshores poques i espaiades, serví l'esforç de l'«Associació d'Autors Catalans» per a palesar la poca consistència dels càrrecs formulats en contra de Soler, els mereixements del qual, com a autor, eren manifestament superiors als dels seus contraris coneguts.

La tara més remarcable de les dues campanyes realitzades per l'«Associació d'Autors Catalans», fou l'haver negligit «Mar i Cel», en poder del Comitè de lectura durant l'actuació del «Novetats»; el no haver rectificat el concepte tret de l'obra, que restà inèdita després de la segona temporada, tan minsa per tots conceptes, que l'«Associació d'Autors Catalans» es retirà definitivament. Per bé que els mateixos autors reincidissin més endavant, deixaren ja en pau el nom de l'«Associació», enterrada al «Teatro de Catalunya». La incomprensió dels homes que llegiren «Mar i Cel» és, realment, per a malfiar per sempre més del judici dels Comitès de lectura. Constitueix, a més, un argument per als autors carabassejats per les empreses.

A l'estiu acostumava la companyia del «Romea» a fraccionar-se en dues. Al de 1887 anà Fontova a Manresa amb una part dels seus companys. Bonaplata, al davant de la resta de l'elenc, passà a Reus. Després, a Sabadell, Terrassa i Olot. Una de les comèdies representades per Bonaplata du-

Antoni Tutau

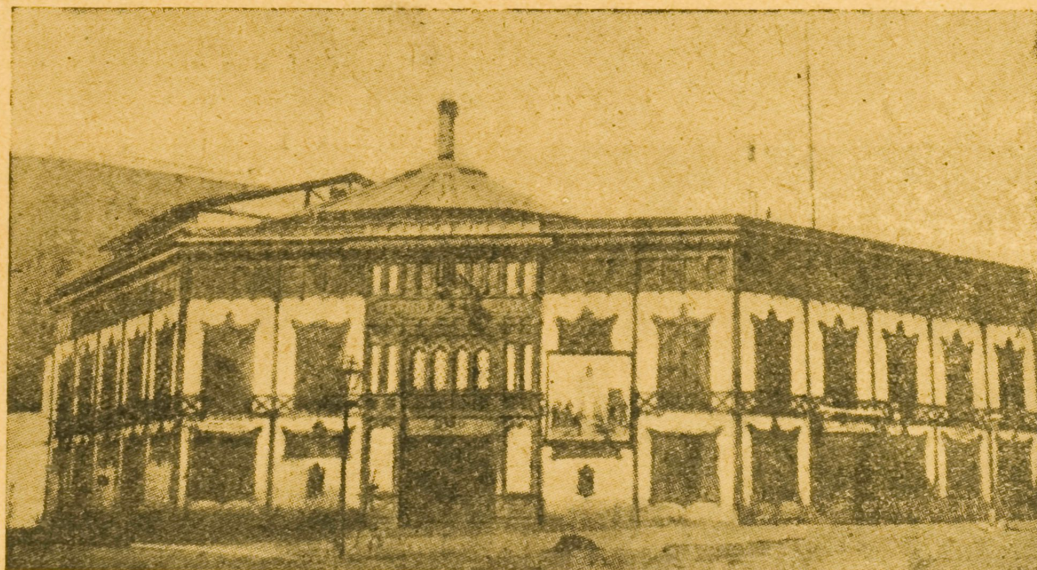
rant l'excursió, fou «El bordet», de Roca i Roca, crític que havia figurat tota la vida entre els contraris acèrrims de Soler. Les representacions estiuenques de «El bordet», estrenat en el decurs de la migrada actuació del «Teatro de Catalunya», serviren per a preparar l'accés de Roca i Roca al Romea. Amb Roca hi entraren Riera i Bertran, Guimerà i algú altre, ço que determinà la dissolució de l'«Associació d'Autors Catalans».

Soler començà la campanya de 1887-88 amb la reposició de «El fill del rei», estrenat al

Novetats; preterit en la temporada del «Teatro de Catalunya». En hora oportuna estrenà «Mar i Cel», malgrat l'informe desfavorable que pesava damunt de l'obra. Ultra unes representacions de «El bordet» i de «Mal pare», estrenà també «El plet d'En Baldomero», del mateix Roca i Roca. Dels fundadors de l'«Associació d'Autors Catalans», fou Riera i Bertran el primer en estrenar al «Romea». L'entrada dels dissidents determinà un parèntesi en la producció de Soler, amoinat, per altra banda, per un seriós contratemps familiar que veié resoldre's fatalment.

**

A la temporada de 1888-89, tornà a desempolçar-se l'arma de l'exclusivisme, afegint-s'hi que els autors deixaven d'escriure a causa del poc aguant que trobaven les obres. Aquest cop motivà la queixa el fet de que en unes funcions de teatre català, donades al «Romea» en obsequi dels personatges arribats a Barcelona amb motiu de l'Exposició, s'haguessin representat solament obres de Soler, com si fos ell l'únic autor dramàtic català. Els programes que motivaren el disgust dels autors, foren els següents, disposats a honor de les personalitats que s'esmenten:

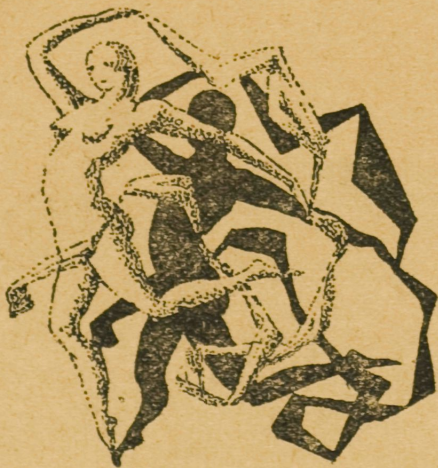
Façana del «Teatro de Catalunya» (Eldorado) en 1886. En la mateixa, a ma dreta, es veu un cartell anunciant de «El bordet», de Roca i Roca.

«18 de maig, per a la reina regent: «Batalla de reines» — 17 de setembre, Pi i Margall: «El ferrer de tall» — 15 d'octubre, Cànovas: «El pubill» — 18 d'octubre, Castelar: «El ferrer de tall» — 31 d'octubre, infanta Isabel: «La Dida» — 30 d'octubre, infantesses Pau i Lluisa de Baviera, «Batalla de reines» — 30 de desembre, infantessa Eulària, «L'hereuet».

Bo i a la mateixa hora que des de «La Renaixença» i pel motiu expressat es censurava fortament a Soler, era atorgada a aquest en forma solemne una medalla commemorativa del premi concedit per la «Academia Española» al drama «Batalla de reines». «La Renaixença» ressenyà la festa amb les paraules justes per a quedar bé. Roca i Roca, en canvi, llençà a «La Esquella de la Torratxa» la casa per la finestra.

Finà, com he dit, l'«Associació d'Autors Catalans», però no la mala voluntat que una part dels mateixos sentia per Soler. Un grup d'aquests, també amb Guimerà per aglutinant, es llençaren encara a una nova aventura, la iniciació i el desenvolupament de la qual he d'ajornar per un altre dia.

JOSEP ARTIS.

Teatre de Masses

Sots el nom de «Teatre del Proletariat» o de «Teatre de Masses», s'ha iniciat fa algun temps a Catalunya, per part d'elements de l'avantguarda obrerista, una campanya encaminada a reflectir en el nostre país la renovació dels clàssics valors i sistemes teatrals duta a terme, fins a cert punt, a Rússia i a Alemanya, especialment a Rússia, per la influència i guiatge de Meyerhold i Erwin Piscator i tot just esbossada a França per Romain Rolland, amb el seu Teatre de la Revolució.

La idea i significació d'aquest nou teatre és francament revolucionària i parteix del principi de què havent fracassat soro llosament el règim capitalista i trobant-nos en el moment crític en què va a desaparèixer la civilització burgesa, el teatre, que en tot temps ha estat el mirall, l'exemple i la mesura del pensament i de la vida social de l'època, fatalment ha de sofrir una radical transformació en essència i en procediments, posant-se a to amb les noves forces que empenyen a la humanitat.

A més, el teatre posseeix encara una força de suggestió i de seducció extraordinària i els capdevaners de les organitzacions proletàries se n'aprofiten, fins a l'esgotament, per tal d'acomplir una tasca eficaç de proselitisme i de propagació de llurs ideals i tàctiques.

En aquest sentit ens interessava ço que hom fes o intentés fer a Catalunya, puix amics com som del teatre en tots els seus aspectes i evolucions, havia de plàure'ns que hi hagués un nucli que es preocupés d'airejar l'ambient i de suscitar temes de polèmica i de pràctica, no teòrica, emolució.

Ja sabem d'antuvi que havíem d'acontentar-nos amb bones intencions i amb el pueril balbuceig de les primeres

proves. Hauria estat una estupidesa de la nostra part creure que ens havia de sorprendre una manifestació vigorosa i esplèndida de teatre de masses o del proletariat, quan encara no havem arribat a la maduresa del teatre anomenat burgès. Ens hauríem aconhortat, però, d'un lloable intent, d'una inquietud ben orientada, per bé que pobre i inconsistent per manca d'ambient, de traça i de mitjans.

Amb aquest esperit de benivolència i de comprensió ens vam deixar caure l'altra nit, la del darrer dissabte, dia 5, a un teatre de suburbi on, segons deien els programes, «el Comitè directiu del «Teatre de Masses» (Secció artística del B. O. C.) havia organitzat un festival de teatre, com a manifestació artística i d'avançada de la classe obrera».

Precedí l'acte una conferència sobre «L'Art i la Revolució», per Joaquim Maurin. Objectivament parlant, la dissertació del «camarada» comunista va produir-nos una excel·lent impressió. Defugint tota truculència fàcil i emprant un llenguatge culte i entenedor, va parlar Maurin de l'art com a expressió humana i de la necessitat, com a tal, de que fos quelcom més que una cosa decorativa i que una satisfacció d'una mena de vanitat estètica. L'art havia d'ésser fill de l'època i projectar la seva influència damunt el nou món que es formava. Feu una encertadíssima síntesi de l'evolució de l'art en els tres grans períodes de la humanitat: Règim esclavista (Grècia i Roma), en el qual el proletari no comptava; feudalisme de l'Església (Edat medieval) i adveniment de la burgesia (del Renaixement, encà). Estudià Maurin la significació, manifestacions i transformacions del teatre en aquests grans períodes històrics, fins arribar a la conseqüència de què l'art actual i, per tant, també el teatre, està en decadència i

en corrupció perquè el règim burgès també s'en va i es descompon i cal, digué, que les masses proletàries, que són les que van a omplir el quart període històric, substitueixin el vell art que es mor pel nou art, pel nou teatre, que alboreja.

Després de les nobles i belles paraules del « camarada » Maurin, que convidaven a la meditació i que eren com un prefaci de la « festa d'art » (?) que anavem a presenciar, la nostra atenció es concentrà en l'escena on havia de desenvolupar-se l'exemple pràctic de la lliçó donada. S'aixeca el teló i als pocs segons estem certs de què si ens punxen no ens troben sang i no caiem d'espatlles pel motiu de què estavem asseguts.

En la nostra ja llarga vida no recordem haver presenciat res tan groller, tan disgraciosament fallit en tots conceptes, com la comèdia « Batecs del carrer », que es representava com a manifestació del teatre del pervindre. Ens plauria trobar un punt de comparació per situar l'obra i no en reexim. Hauriem de recórrer al dimoni d'uns « Pastorets » de fira o bé a la « Paula de les mitjes » i encara no encertariem a donar idea d'aquest atemptat terrorista al bon gust i a la mateixa ideologia comunista. Ens abstenim de parlar de la falta de coherència de les escenes, de l'arbitrarietat de l'acció i del dibuix grotesc dels personatges (la intenció de l'autor era, indubtablement, tractar-los a estil de caricatura; però la realització és el més grotesc), puix se'ns podria dir que estem tarats per les velles concepcions artístiques.

Hauriem d'agraïr que l'obra estés escrita en català, cosa no gaire corrent en les nostres organitzacions obreristes, però aquells « vaya, vaya...! », « bueno », « desde luego », « claro! », « por supuesto » de què està em-

pedrada, ens marceix la satisfacció inicial.

El més abominable és el llenguatge en quan s'usen deliberadament termes indecorosos que són una ofensa al poble, puix ve a suposar-se que els obrers no són dignes d'entendre ni de percebre la dignitat del lèxic. Una dona crida des d'el balcó: « Papitu » — segurament el seu fill — i el noi contesta: « M...! » I després, delicadeses com aquestes: « Ves a fer p.....! » « Me c... amb els capellans de Déu ». Substituïm per punts l'expressió anunciada per les inicials, segurament perquè estem sots la influència de la moral burgesa.

Després, aquell burgès que va pel carrer amb peça llarga i barret fort de color de perla i que bo i essent la representació màxima de la plutocràcia, despatxa ell sol els assumptes de la seva fàbrica com un memorialista de la Virreina. El capellà, que sembla arrancat d'una plana de « La Traca », símbol del poder de l'Església, que arriba a la rectoria i penja el barret de teula i el manteu en un senzill clau de ganxo... Ja ens és conegut el conte del clàssic clau del jesuïta; però aquest el tenia a les cases dels altres.

En « Batecs del carrer » ens assabentem encara que un casament modest costa mil cinc centes pessetes de drets parroquials i l'acompanyament d'un enterrament, compost d'un capellà, dos escolans i un repic de campanes, val cent pessetes, admetent-se però, contraofertes. Aprenem també que un hom pot anar a contractar serveis d'enterrament abans de la mort de l'interfecte, etc., etc.

Estan certs els amics del « B. O. C. », en el qual hi han persones intel·ligents, cultes i d'una reconeguda serietat, que un bromista no els ha sorprès la seva bona fe, per tal de fer-los caure en ridícul? Perquè si tota l'organització comunista és, ço que dubtem, del mateix caire de la comèdia del « Teatre de

Masses » que ens acaben d'oferir, hi ha burgesia per anys.

UN QUE HI ERA.

Conservatori del Liceu

CICLE DE CONFERENCIES SOBRE TEMES D'HISTORIA DEL TEATRE

El diumenge, dia 6, talment com estava avisat, va tenir lloc al saló d'actes del Conservatori del Liceu la primera de les conferències que sobre temes d'història del teatre tenia anunciades el professor Guillel Díaz Plaja.

Feu la presentació del conferenciant el president del Conservatori, senyor Valls Taverner, el qual glossà en eloqüents paraules la tasca didàctica i literària de l'orador. A continuació féu ús de la paraula el conferenciant, el qual desenvolupà el tema « Acció i Escenografia », assenyalant l'essència de l'art dramàtic en la primera, i demostrant com l'adultació i decadència d'aquest pervé d'un predomini progressiu de la segona. Es referí llargament al procés artístic que separa la concepció del món en l'hora renaixentista i en l'hora barroca i romàntica, i llegí nombrosos textos contemporanis que demostraven la seva tesi. Assenyalà el predomini ja gairebé exclusiu de l'escenografia plàstica al segle XIX i n'exposà les conseqüències en ordre a la crisi del gènere dramàtic. Exposà finalment el seu estat actual i les possibilitats pròximes d'una resurrecció total.

Aquest cicle, per a l'assistència al qual és necessari inscriure's a Secretaria del Conservatori, serà reprès diumenge, dia 20 de novembre, a dos quarts de dotze del matí, éssent el tema de la segona conferència: « El protagonista i el seu criat ».

L'ACTUALITAT TEATRAL CATALANA

L'ESTRENA D'AVUI AL "CENTRE DE DEPENDENTS"

PERE CAVALLE

Parlar de Pere Cavallé com a escriptor val tant com limitar-se a un sol caire de la personalitat d'un home que per deliberat propòsit no vol excel·lir espectacularment en cap, però que té repartides les seves activitats en el ple i fecund aprofitament de les hores de cada dia. Hi ha homes d'una sola corda o bé que gaudint de diverses qualitats, esmercen tots els seus esforços a fer-ne créixer una, de manera monstruosa i amb detriment i a costa de les demés. Són gent que s'ho juga tot a una sola carta i que es llença a fons, moguts per una dèria o engegats per una quimera. En surten els genis, certament, també els il·lusos; però generalment es produeix l'home anormal, l'etern inadaptat, el qui sempre va lluny d'osques i que es deixa endur per una inclinació deformada i, per tant, viciosa del seu temperament. O bé es decanta precisament i aquesta és la seva tragèdia, per ço que menys li escau i que és del tot oposat a les seves aptituds i possibilitats. Hi ha, en el cas més favorable d'especialització, el «ruc carregat de matemàtiques» i a la pared de davant el comptable que fa de «mestre en Gai saber» i el notari que escriu versos per esport (casos històrics a Catalunya). Ara, que no sé si tot això és pitjor que el conreu de l'art i de la literatura com a funcionarisme — «passez le mot» — amb escalafó i amb dret a retir automàtic.

Pere Cavallé és la personificació de quelcom diametralment oposat a l'escriptor d'ofici i a l'intellectual d'afició. No posa: actua. I la seva actuació,

que no vol ésser, com he dit, detonant ni preten desorbitar-se en la monomania de la peculiaritat, és diversa o poliforme, però no a manera de tasta-olletes o del qui s'exhibeix en una fira de vanitats tocant totes les tecles, sinó com un home normal, d'una finor espiritual, aguditzada i sensible, que treballa, fa literatura, fa teatre i fa política, com el compliment d'un deure i com un complex orgànic de ciutadania, amb aquell

to de verdadera elegància, que consisteix en ésser refinat sense cridar l'atenció.

Les qualitats morals de Pere Cavallé, model d'amics, exemplar d'austeritat personal i honestat política, no són una conseqüència o una causa de les seves valors com a periodista, dramaturg, animador d'institucions i manifestacions de cultura, home liberal i patriota en l'accepció noble i amplia del mot, sinó que tot plegat forma un sol cos i un sol esperit, moguts per una mateixa llei de conducta. Per aquest motiu, Pere Cavallé, que no vol destacar-se i tem la popularitat, tindrà adversaris o discon-

formes, però no enemics. La seva prosa clara, neta, precisa, lluminosa, és el reflex del seu esperit. Sense empènyer ni donar cops de colze, per tal de destacar-se a primer rengle, Pere Cavallé ha estat designat per a un dels càrrecs més importants i de major responsabilitat de la Catalunya que ara repren una nova vida i Cavallé l'ha acceptat com obeïnt a aquella famosa consigna de l'almirall Nelson: «Que cadascú compleixi amb el seu deure».

Per això, avui que s'estrena al «Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria», la nova obra «El vedell d'or», no he volgut parlar de Cavallé dramaturg, autor de produccions de mèrit, com «Els mesquins», «Amor és joventut», «El pes del fruit», «La terra»; de Cavallé, ànima del «Centre de Lectura», de Reus, en la millor de les seves èpoques i de la Revista del mateix, flor i fruit de la més exquisida ciutadania i de les seves altres múltiples activitats, sinó, simplement, de Pere Cavallé i Llagostera, sense adjectius ni atributs.

La imminència de l'estrena de la seva darrera obra em donava motiu, per mi sempre grat de parlar de l'amic, tal com es mereix, i a l'hora, TEATRE CATALA necessitava recollir i fer públiques les opinions de Pere Cavallé sobre el present i el futur de la nostra escena. Heus ací unes preguntes i unes respostes fetes a corre-cuita, com si diguéssim de tren a tren, aprofitant una clariana en les ocupacions que un dia d'aquests va portar a Pere Cavallé a Barcelona:

—Què en penseu, amic Cavallé, de la situació actual del teatre català?

—A criteri meu, la situació actual no és pas diversa a la de deu o vint anys enrera. Si els autors produeixen obres reeixides, el públic acudeix a aplaudir-les i el nostre teatre dona la sensació d'una vitalitat esperançadora; si els autors fracassen, la nostra escena viu a precari encara que hi hagi empreses que arrisquin els cabals llurs en un negoci incert. Ara, com sempre, la responsabilitat de l'èxit i del fracàs rau principalment en els autors.

Es evident que vivim un període d'una grisor esbalaïdora... Però, què hi farem si solament Sagarra aconsegueix els sufragis dels espectadors del nostre temps? Es dolorós que així sigui, perquè aquesta manca d'autors capaços d'interessar el públic no la pot suplir cap iniciativa. No hi ha força humana que pugui realitzar el miracle de fer brollar dels cencles literaris actuals els comedïografs i dramaturgs que Catalunya necessita. Ens hem de resignar a que el temps insospitadament ens els dongui. Quan aquest fet es produeixi, quedarà represa la història gloriosa del nostre art escènic.

—Creieu necessari un moviment de renovació dels nostres valors teatrals?

—Renovació?... En art les renovacions es produeixen a la impensada i de manera espontània. Renovar, modificar cànon, és tasca genial, i de genis no en produeixen tots els segles. Dissortada fóra Catalunya si solament en la renovació pogués fiar la revifalla del seu teatre! Sagarra, que, com he reconegut abans, és l'autor de més èxit, broda les seves obres sobre el mateix canemàs que teixí Pitarra; entre el vodevil sonor que enriqueix a Santpere i el teatre líric de Colomer, no hi ha gran diferència. Això vol dir que sense necessitat d'inventar nous models podem assolir el reviscolament que persegüim.

—El Poder públic de Catalunya, en els actuals moments de reconstitució nacional, hauria d'ajudar el revifament de la nostra escena?

—El teatre, ara i sempre, ha estat objecte de comerç; i com que amb un públic tan reduït com el de Catalunya aquest comerç no pot especialitzar-se, el teatre ha d'ésser per a tots. Per tant, els assaigs de renovació, les inquietuds avanguardistes no poden encaixar en el marc d'un escenari dedicat a teatre popular. Les temptatives renovadores haurien d'ésser patrocinades pel Govern de Catalunya. El Poder públic no deu subvencionar empreses comercials, perquè l'ajut no pot ésser tan fort que justifiqui la imposició d'una conducta artística; el Poder públic, però, hauria d'organitzar anualment un petit cicle de teatre d'art i a la vegada fomentar els concursos de teatre «amateur», sota la base de que les companyies d'aficionats representessin obres inèdites per tal de facilitar als

autors novells el mitjà de donar-se a conèixer. Aquest sistema fomentaria la formació d'autors i actors i avivaria l'amor dels públics rurals i de suburbi pel nostre art escènic.

—Quines suggerències us inspiren el futur i les possibilitats del teatre català?

—En quant a suggerències, res més que insistir en la necessitat d'estimular el teatre «amateur», que en totes les èpoques ha estat el refugi del nostre repertori.

Entenc que els autors, lluny d'establir drets extraordinaris, haurien de donar als aficionats les màximes facilitats, per tal que poguessin representar les obres que més els plaguessin. Com més es divulguin les produccions dels mestres, més vitalitat assolirà el nostre Teatre Català, pel qual venim obligats a treballar amb el major entusiasme i desinterès.

FRANCESC CURET.

ELS NOSTRES AUTORS

VISTOS PER DANIEL MASGOUMIERY

Pere Cavallé

TEATRE CATALA ROMEA, 4 Novembre.- Estrena de la comèdia en tres actes
«APTA PER A SENYORES», de J. Millas-Raurell

Advertiment previ

Com hauran observat els nostres amics llegidors, cada vegada que s'estrena una obra teatral catalana, procurem donar-hi el nostre desinteressat concurs, publicant prèviament qualques impressions sobre la mateixa o el fruit d'una conversa amb l'autor, sempre que això sigui possible, i hem acompanyat la informació amb uns gravats que representen quan menys el nostre bon desig de col·laborar a la propagació i bon èxit d'una manifestació teatral catalana.

Per manca d'oportunitat, no ens ha estat possible de seguir abans de l'estrena de «Apta per a senyores», del senyor Millàs-Raurell, el costum que tenim establert i que hem aplicat a les estrenes de les obres de Josep M.ª de Sagarra, Ramón Vinyes i, avui mateix, a la de Pere Cavallè.

Que ens perdonin l'autor i els llegidors la manca de previsió o bé l'excès de confiança, no pas la nostra negligència, puix precisament, abans que ningú, varem donar en el número 4 de TEATRE CATALA, del 22 d'octubre, un tast de l'argument de la comèdia «Apta per a senyores», que amb caràcter de prova i sota el títol de «El collaret de Rosa», va representar-se el dia 16 del mateix a l'«Orfeo de Sans».

Estrenada ja l'obra i feta pública l'opinió de la crítica, a la què havem de sumar el criteri del nostre cronista de teatres, que va tot seguit, creiem que podem suplir l'habitual informació prèvia amb la transcripció de les següents declaracions del senyor Millàs-Raurell, que ha publicat la premsa diària:

« Amb «Apta per a senyores» he volgut fer una comèdia a-

gradable. Encara que algunes escenes tinguin una certa comicitat, vull aclarir que no he tingut la intenció de fer una obra còmica en el sentit que es dona correntment, entre nosaltres, a aquest qualificatiu. No m'he proposat de provocar en el públic la rialla grassa; em basta que somrigui.

Si hagués de trobar a la meua nova comèdia antecedents modèlics, els buscaria a les co-

J. Millàs-Raurell

mèdies de societat angleses, estil Wilde, potser. Però he de declarar que aquesta influència, en el cas que hi sigui, l'he trobada a posteriori i no m'he imposat en escriure-la cap model determinat.

Em plauria d'haver donat al Teatre Català una obra divertida, de bon gust, que s'escoltés agradablement i que contribuís a donar el to que desitjo per a l'escena del meu país.

Millàs-Raurell ».

Crònica de l'estrena

Les primeres escenes de «Apta per a senyores», tant per l'ambient com per la qualitat dels personatges que ens hi són presentats, ens fan preveure que

l'autor es proposa endinsar-nos en el món tèrbol de l'aferisme i descobrir-nos-en les nafres més purulentes.

No és així, però. Tot plegat no passa del camp imprecís de les insinuacions; la comèdia deriva cap a camins més planers i el que ens pensavem que constituiria el motiu principal de l'obra es converteix en un mer pretext per a crear un seguit de situacions, certament interessants i divertides, i posar en contrast sentiments i estats d'ànim diversos, que fan que aquesta comèdia s'escolti amb gust i amb interès creixent i sostingut fins a la darrera escena.

Així i tot, quan cau la cortina al final del tercer acte, ens sentim un xic desencisats, com si haguéssim estat víctimes d'un amable engany. Complaguts escoltant les belles escenes de la comèdia, no ens hem adonat de la traça de l'autor en escamotejar-nos tots els caires colpidors i apassionants que el plantejament de l'obra havia fet concebre que hi trobaríem.

El tema — l'argument, si voleu, — de «Apta per a senyores», és la seva qualitat menys remarcable. Si intentéssim resumir-lo, topariem amb no poques dificultats. Ens caldria passar per alt molts detalls, que l'autor tampoc cura d'explicar-nos i no sabríem com treure en clar el motiu de mantes situacions, que no trobem justificades de cap manera o, si per cas, de manera poc entenedora. L'autor tira al dret — entretingut en ço episòdic — i li falla el cop d'ull necessari per a establir la unitat de conjunt que requereixen aquesta mena d'obres, per lligar tots els extrems i coordinar-los en una perfecta solució de continuïtat.

Com ens explicarem, doncs, que una comèdia d'estructura

imprecisa, bon xic confosa, s'escolli amb tanta complaença i amb tant d'interès?

Perquè Millàs Raurell, amb un enginy admirable, sap mantenir-se dins una tònica enlairada de dignitat artística. Sap evadir-se amb destresa del perill de caure en els aixelebraments del vodevil, tant com en el de deixar-se dominar per les truculències del melodrama i en mig de conflictes i situacions que participen dels dos gèneres, produeix escenes de comèdia tan definitives com la del « Barò » i la « Baronesa », en el segon acte, de pujada i elegant comicitat, i la de la Junta del tercer, que planteja, desenrotlla i resol amb una netedat i amb una precisió gairebé mecànica. Tota l'obra és un seguit d'escenes tan ben estructurades com aquestes i és per elles (independentment de l'interès que pugui despertar la trama) que l'atenció de l'espectador no s'aflluixa ni un moment.

El diàleg és una altra de les qualitats que contribueix a mantenir entretingut l'auditori. Precís, just, elegant; res hi és sobrer ni res hi baldeja. Té una viva captivadora, una distinció de gran to. Si l'autor n'esporgués certes meticulositats gramaticals que en mants passatges en comprometen la naturalitat, no dubtariem gens en atorgar-li el mestratge en aquest aspecte de la seva obra teatral.

Remarcarem, també, la tècnica àgil amb que desenvolupa i resol algunes escenes de compromesa densitat. En un mateix moment veiem avençar tres accions simultànies. Tres diàlegs que sense confondre's en llur diversitat i donant-no's cada un el matís dels respectius interlocutors, serveixen una certa unitat i ens situen perfectament. Talment com la cambra cinematogràfica escruta diversos estats d'ànim i situacions dissemblants amb intervals no més de segons, així Millàs Raurell, amb molts menys recursos, troba la

manera de fer-nos saber en un mateix moment com reaccionen els seus personatges davant un fet determinat.

Això, que a nosaltres ens sembla un mèrit i un camí a seguir plè de promences, algú va reputar-ho com a defecte, allegant la manca de realitat. Si en situacions semblants els personatges diguessin o pensessin en veu alta, objectaren, no acabaria pas la cosa com acaba en la comèdia. L'allegació és pueril; la realitat, la humanitat de la obra — ficció en si mateixa — no pot raure pas en la justificació més o menys reeixida d'una entrada a escena, sinó en la veritat i en la lògica dels sentiments o les passions que fa viure. El pintoresc no ens diu gran cosa. Beure en porró vi de taberna o menjar pollastre en escena, esdevindran fets vertaders, de positiva realitat; els personatges, però, tot i menjar i beure sense ficció, poden ésser buids com ninots de pallar.

El dia abans de la estrena, el Sr. Millàs Raurell, parlant de la seva darrera comèdia, l'emparentava al teatre d'Oscar Wilde. No pas com un propòsit deliberat, sinó potser per influències del subconscient. Es a dir, hi descobrí la semblança quan ja la obra estava llesta, en una mena d'autocrítica condescendent.

Sobre aquest fet no hi volem aprofundir. Ens acontentem, de moment, en que aquesta producció servi, de les obres de Wilde, el perfum extern; la gràcia i l'encís del diàleg. Reconeixem en l'autor un temperament molt ben dotat i una cultura prou forta per arribar a atenyir cims més alts, per arribar a fer un teatre de la solidesa del de Wilde, o prou sòlid per no recordar-nos a Wilde.

Parlem dels actors. Diguem, sense embulls, que es produeixen amb manifesta inseguretats:

anaven « peixos », particularment els peixos grossos. Així i tot se'n sortiren airoament i ho feren amb prou discreció per no irritar-nos.

La senyoreta Alonso tingué l'avinentsa de fer-nos conèixer plenament les seves condicions més sobressortints. Es produí amb una sobrietat i elegància remarcables, amb una justesa i una continença mereixedores del més sincer elogi. En una actriu, de la seva joventut, que li cal sovint esdevenir estrident per a fer-se remarcar, la seva discreció es fa encara més meritòria.

La Sra. Morera posà la seva llarga experiència a contribució d'un paper fet a mida i no cal dir com va sortir-se'n d'aïrosa. No així la Sra. Vila, que hagué de lluitar amb un personatge que sols en comptats moments encaixava amb el seu temperament.

Dels homes volem esmentar en primer terme al Sr. Gimbernat. No sé per quina causa li teníem certa mania que feia que sempre el miressim amb prevenció. Aquesta temporada, però, ens hi hem reconciliat totalment. Ja en « Desitjada » ens va semblar un altre actor. En « Apta per a senyores » juga el seu paper amb una gràcia exemplar. El matisa, sense exageracions, cosa que no podriem pas dir del Sr. Giménez Sales, que no arriba a despendre's dels amaneraments adquirits en temporades anteriors i en un gènere distint, que recorda massa.

El Sr. Ventayols va començar molt insegur. Després anà aplomant-se i ens forní una actuació força reeixida. El senyor Daví solament va plaure'ns en els instants que el seu rol adquiria tensió dramàtica, quan era l'actor que és en Daví. En els altres moments, si be no arribà a desentonar — cosa impossible en un home de la seva categoria — restà tan apagat que ens sembla que podia fer quelcom més. En quant al se-

nyor Amorós, discret. Potser accentuà amb excés la caricatura. Cal tenir present la forma amb que es produeixen els demés personatges, per no desenar. El matís que donà al seu paper potser ens hauria plagut, si la obra hagués estat portada de cap a cap amb ritme de vodevil. Tal com fou jugada, el personatge interpretat pel senyor Amorós quedà desorbitat.

*
**

De la presentació, no més en farem remarcar la bona voluntat de l'empresa en voler oferir-nos les obres amb dignitat. Tot amb tot no passa d'un bon desig. Decoracions de la categoria de les estrenades en «Apta per a senyores» hom no arribarà mai a dir-ne que són dolentes. No arriben a ésser-ho; pertanyen a un gènere que no sabriem incloure entre els que poden catalogar-se entre les obres d'art.

Del vestuari, ni una paraula. Senyores meves: no fora possible aconsellar-se amb un bon modista, abans de despendre diners en fer-se roba, que en les acotacions de la obra deu constar que ha d'ésser elegant, de bon gust, etc., etc.? O es que nosaltres no entenem una paraula en modes?

V. CALDES ARUS.

Informació de la setmana

TEATRE CATALA ROMEA

El programa de la setmana s'ha desenvolupat tranquilament, representant-se els tres grans èxits «Desitjada», «La volta al món en patinet», i «Apte per a senyores».

S'ha reprisat també, en única funció, «La puntaire».

Es diu que aviat donarà una traducció de l'autor francès Francis de Croisset i que el proper mes de desembre s'estrenarà

una obra de Carles Soldevila.

Naturalment, l'Empresa estarà també a l'aguait de l'obra que resulti premiada en el Concurs «Ignasi Iglésias», puix el veredict del Jurat es coneixerà el dia trenta de novembre actual.

TEATRE PARTHENON

Diumenge passat la Companyia Pujol-Fornaguera, posà en escena la comèdia en quatre actes «La Xocolatereta», de Paul Gavault.

Amb satisfacció consignem que la sala d'espectacles d'aquest teatre, feia goig; estava plena completament i els aplaudiments no es feren regatejar, per bé que tots els que estaven encarregats de l'execució de l'obra la jugaren admirablement, destacant-se la Sra. Teresa Pujol que'ns feu una «Benjamina» justa d'expressió i de figura. També la Srta. Clara Hossas tingué moments felços, igual que els senyors Fornaguera, Pujol, i Estivill.

Aquesta companyia ens té tant ben acostumats en ço que fa referència a la presentació de les obres, que ens va venir de nou, que en el quart acte, el taller del pintor fos presentat amb tant poc luxe, contràriament a ço que demana l'autor i un xic massa al peu del carrer que es veia al fons.

CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS

Avui dissabte, a les deu en punt de la vetlla, es celebrarà la segona sessió de «Teatre Selecte», amb l'estrena per la Companyia d'Art Dramàtic Buxadós-Rovira del drama en tres actes «El vedell d'or», de Pere Cavallé.

El repartiment de personatges de l'obra és com segueix:

«Marta», Sra. Buxadós; «Julietta», Sra. Jofre; «Martina», Senyora Prats; «Carles Vallmajor», Sr. Rovira; «Fabià», Sr. Gener; «Fabrici», Sr. Riera; «Casellas», Sr. Oller; «Serradell», Sr. Guàrdia; «Senyor. Roure», Sr. Farga; «Senyor Rosés», Sr. Biosca; «Criat», Sr. Comas.

Suggestions i comentaris

Fa uns vint anys, poc més, poc menys, que totes les entitats foranes, majorment les que tenien un caire catalanesc, el primer que procuraven era bastir un escenari, per modest que fos i formar un elenc d'«amateurs», tots ells socis de la mateixa entitat i tant o més modestos que l'escenari. Molts d'aquests escenaris eren construïts per aquests entusiastes en hores de lleure, afegint-hi de més a més llur esforç pecuniari, que no podia pas ésser quantiós.

En la majoria dels casos, la tenacitat i l'entusiasme generós d'aquests modestos aficionats, es veieren recompensats amb una continuïtat afalagadora per ells i, en definitiva, per al Teatre Català que pla bé que ho necessitava aleshores, tal com ara, si més no.

Vingué després una mala toncada desagradable per a tots i de la què se'n derivaren funestes conseqüències. Començà el Sindicat d'Actors oposant mil entrebancs i imposant condicions sorprenents i desorbitades a totes les senyores que es veiessin «obligades», aquesta és la paraula, a actuar en teatres d'aficionats per no haver pogut trobar una contracta en els professionals. Per cert, que entre aquestes actrius n'hi han moltes que després han passat a primeres figures i que aleshores, a falta d'altra cosa, actuaven en les agrupacions d'«amateurs» tot desafiant retrets, amenaces i coaccions de llurs companys de professió.

Podem dir també que bona part dels ingressos dels nostres autors, es devia, com es deu encara, a les assídues representacions pels quadros d'aficionats, malgrat les intromissions de teatre estranger, en forma de traduccions, arranaments i plagis, enemics i entrebancs que sempre hem tingut.

Una altra circumstància, potser la més poderosa, que va afeblir en gran part l'entusiasme teatral de les joventuts fou l'expansió del futbol, que començant amb l'escusa del desenrotllament físic va acabar en espectacle obsessionant i abassegador. El camp de futbol arreconà els escenaris, i com si plogués sobre mullat, les sales decoroses han estat envaïdes pel cinema.

Es clar que, com sempre i a tot arreu, hi han excepcions i hom remarca com una mena de reacció favorable, la qual caldria estimular i canalitzar.

Bé està el camp d'esports; però no ha d'ésser cosa de preocupar-se'n tota la setmana, parlant exclusivament de cap a cap de la mateixa, dels partits del diumenge passat i dels que vindran. Aquesta obsessió ridícula que patim a casa nostra no té exemple en cap país del món, ni en els més esportius. L'hora normal ha d'ordenar correctament i regularment les seves activitats, els seus esplais i divertiments i al costat de l'esport, de l'excursió, deu haver-hi un lloc per a les lectures i per al teatre i, naturalment, a Catalunya, per al Teatre Català.

Això és més evident ara quan tots plegats ens decidim a reconstruir la nostra Pàtria renaixent i havem de fer-nos càrrec de la responsabilitat individual i col·lectiva que per aquest fet hem contret.

C. BIGAS MUNNE.

Consultori

Des d'aquesta secció procurarem contestar setmanalment les consultes que ens arribin relatives a coses del Teatre Català. Vol dir que facilitarem dades referents a fets, aspectes o moments de la història del nostre teatre. Tota persona que tingui un dubte per esvaïr, una confusió nascuda de la imprecisió d'una data, interès per a averiguar quelcom, pot adreçar-nos l'oportuna pregunta, segur de que sera degudament evacuada. Ço que únicament es demana es que sien les preguntes tan clares i concises com farem de manera que ho siguin les respostes.

Joan Serra P. — Barcelona. — Les edicions de «Civilitzats, tan mateix», publicades fins ara són dues: una, feta a l'any 1921, compresa en un volum titolat «Una atzagaiada i altres contes», que ultra la comèdia conté cinc treballs literaris i val 2'50 pessetes. L'altra, publicada al 1927, correspon a una col·lecció dita «Biblioteca literària» i porta el títol, «Tres comèdies». Son aquestes, «Civilitzats, tan mateix», «Els milions de l'oncle» i «Bola de neu». Es ven a cinc pessetes.

Daniel Ponsà. — Barcelona. — La darrera obra pintada per Soler i Rovirosa fou el drama «El comte l'Arnau», de Frederic Soler, estrenat al Romea el mes de gener de 1899. Relativament a ço que s'ha escrit referent a l'obra de Soler i Rovirosa no hi ha un panx de net. Les referències fins ara publicades són totes deficientes, per no dir equivocades. Serà una llàstima, però es aixís.

Felip Paris. — Masnou. — L'aficionat badaloní Joaquim Casas traspasà en el mes de gener de 1921.

V. Espinalt Farreras. — Manresa. — La nit de l'estrena de «L'hèroe» no esdevingué res d'anormal. Les coses, però, anaren després de la manera que veureu.

Els comentaris suggerits per l'obra als concurrents a la primera representació foren aïvats a l'endemà per qualche versió maliciosa escampada per una part de la premsa. Les referències del drama, mes aviat deformades, sembraren el disgust entre la guarnició barcelonina, la qual es feu un deure de protestar de l'abast de l'obra.

L'estrena de «L'hèroe» s'escaigué a la nit d'un divendres, dia 17 d'abril del 1903. La segona representació es fixà per a el diumenge., dia 19, a la nit. Moments abans de començar aquesta fou enganxada al cartell una nota manuscrita, que deia: «Per indisposició del senyor Martí es suspèn la segona representació de «L'hèroe», anunciada per aquesta nit. — En substitució d'aquesta obra es posarà en escena la comèdia, «Els calaveres». — Als senyors que no's conformin, etc., etc.»

Tal fou la veritat que podriem dir-ne oficial. L'altra, la veritable, era que un bon nombre de militars de diverses categories havien comprat durant el dia bona cosa de entrades i localitats per a la funció, detall importantíssim que arribà a preocupar a l'empresa, ja inquieta per certa mena de veus arribades les seves oïdes.

Temerosa per ço que pogués passar, demanà l'empresa al governador, qu'era Carles Rotwos, que garantitzés, com era de llei, l'ordre a l'interior del teatre, car es tractava de representar una obra sancionada per l'autoritat governativa, i de la defensa d'una empresa creada a l'empar de les disposicions legals sobre espectacles, especialment sobre teatres.

Rotwos respongué al requeriment amb evasives; fugint d'estudi, com vulgarment es diu. Una de les raons allegades fou la de que necessitava les forces a les seves ordres per a vigilar els nombrosos mitings electorals anunciats per a aquells dies, etcètera, etc. Davant de la inhibi-

ció del governador determinà l'empresa de canviar l'obra i donar temps a que s'esvaís l'atmosfera creada al voltant de la mateixa.

En semblar-li que el succés era oblidat, anuncià l'empresa dues representacions de «L'hèroe» per a un diumenge, dia 10 de maig, tarda i nit, representacions que tampoc arribaren a donar-se car es digué haver reviscolat l'anunci la maror existent entre el nucli militar, per a alludir al qual s'emprava aleshores l'eufemisme que era dir, «determinats elements».

S'afegí i tot, que per una destacada autoritat regional, que molt bé podia ésser el capità ge-

neral, havia estat cursada al governador una comunicació relacionada amb l'assumpte; que com a conseqüència de l'esmentada comunicació significà el cap de policia a l'empresa la possibilitat de què el dia que es representés el drama esdevingués un conflicte al teatre. Com malgrat totes les admonicions insistís l'empresa en mantenir el seu dret, fou Ramon Franquesa, gerent i representant de la mateixa, cridat al govern civil on li foren formulades altres advertències més amples i més concretes. Resultat d'unes coses i altres fou retirat novament el drama del cartell, aquest cop ja per temps indefinit.

Després de ço que acabo de contar, no es representà «L'hèroe» fins el dia 31 de gener de 1904, en què el posaren els aficionats d'una entitat dita «Centre Nacionalista Republicà Nova Catalònia», radicada al Poble Sec. Al cap de quatre anys reapareixia el drama a les taules del «Foment Martinenc», fet també per aficionats.

La primera representació pública de «L'hèroe», descomptada la del Romea, la donà una companyia dirigida per Antoni Piera al teatre Principal, de Gràcia, el dia 17 de desembre de 1916.

L'ARXIVER.

TEATRE CATALA "AMATEUR"

SANT FELIU DE GUIXOLS; «La canço del Vell Cabrés», de Ventura Gassol, amb il·lustracions musicals de Josep M.ª Vilà

A Sant Feliu de Guixols, la bella i cultíssima ciutat, va tenir lloc el dilluns, dia 7, un vertader esdeveniment teatral organitzat per la prestigiosa «Agrupació Romea» d'aquella població, en el qual es posà de manifest una vegada més la tasca meritòria que venen portant a cap, arreu de Catalunya, les nombroses seccions d'«amateurs» que treballen constantment per l'enlairament del nostre teatre.

Es representà «La canço del vell Cabrés», estrenant-se unes il·lustracions musicals del jove compositor Josep M. Vilà — segons resaven modestament els programes -il·lustracions que han resultat ésser, però, tal com indicàvem en la nostra darrera crònica, la revelació del temperament musical de Vilà, el qual amb la valenta partitura d'aquesta obra, ha començat a enfil·lar els esglaons que han de situar-lo, en un temps relativament no massa llarg, entre les primeres figures del moviment musical català.

El jove mestre se'ns mostra en aquesta obra coneixedor bas-

Ventura Gassol

tament de la tècnica musical, que domina i sap aplicar agermanant-la amb una justesa i concepció admirables, en els

pasatges de cant.

L'obertura del primer acte és la millor part d'aquesta joia musical. Està constituïda per unes pàgines inspirades que impressionen desseguida, fan seu l'ànim de l'auditori per llurs acords vibrants i atrevits que emocionen i entusiasmen, predisposant el públic favorablement a la ovació unànime amb que fou premiada aquesta obertura.

Uns passatges, després, intercalats en l'obra, inspiradíssims i de factura elevada, en els quals és on es desplega més ampliament el talent del music.

D'entre les diferents il·lustracions totes encaixades al moment que es canta, criden poderosament l'atenció els sons harmoniosos que acompanyen el recital que fa «Roser» de la llegenda del pou, i la melodia dels acords amorosos i suaus que es deixen sentir sempre que els actors fan referència al fill esperat.

Els corals inspirats i apropiadíssims.

Vilà ha assolit un èxit assenyalat en la musicació de «La canço del vell Cabrés», i l'obra ma-

teixa ha guanyat en emoció i intensitat.

Els versos vigorosos de Gassol semblava que demanessin la inspiració del músic que vingués a recollir i concretar la melodia que es veia néixer de dins de la pròpia entranya de l'obra, i han trobat l'artista adequat en Josep M. Vilà.

Concretant, ha estat la vetllada que ressenyem, una acurada representació de Teatre selecte en la qual s'han tingut en compte els més insignificants detalls. Tant els intèrprets com els qui han col·laborat en la mateixa, ho han fet guiats solament per un esperit d'art i de superació que no poden pas oferir-nos per cert els artistes professionals si a la llur habilitat no hi afegeixen emoció i entusiasme.

Aquesta vetllada ens ha vingut a afermar una vegada més en el convenciment de què el nostre teatre ha d'esperar dels «amateurs» precisament l'alenda vivificadora que l'emmeni per la ruta que l'ha de conduir a l'èxit i a la glòria que tots li desitgem.

Els que, enduts per un pessimisme exagerat, extenen a cada moment la papereta de defunció del Teatre Català, havien d'estar presents a la susdita manifestació artística per a convèncer-se de que sap despertar del seu atuïment i manifestar-se pletòric i vigorós quan mòbils generosos de depuració, saben encarrillar-lo.

Josep M. Vilà

El Conseller de Cultura de la Generalitat, el poeta Ventura Gassol, al qual estava dedicada, com a homenatge, la festa que hom celebrava, adreçà al final unes eloqüents i sentides paraules de remerciament al nombrós i escollit auditori que omplenava el teatre i feu fervorós elogi del mestre Vilà, per la seva inspirada partitura, animant-lo a seguir sense defalliments el camí emprès amb tant encert.

L'obra fou excellentment interpretada per les senyorettes P. Casanovas, L. Miralles, P. Mar-

tell i M. Miralles i els senyors Benet Escribà, director del quadro escènic, Trias, Jacomet, Casanovas, Riera, Font i Pruja. Els corals anaren a càrrec de la «Secció Choral Romea» i l'orquestra, composta de 32 professors, fou dirigida per l'autor de la música.

Entre el públic selectíssim que omplia de gom a gom la sala i dependències del Teatre Novetats, hi veïrem, a més del senyor Ventura Gassol i la seva esposa, al Comissari de la Generalitat senyor Urla, que portava la representació del President Francesc Macià, el senyor Jaume Rosquelles, president de «Radio Associació», el secretari del «Patronat de Teatre Català», senyor Lluís M.ª Bransuela i la seva esposa, l'alcalde de Sant Feliu de Guixols i altres personalitats polítiques, artístiques i literàries, entre elles el pintor senyor Pausas.

L'«Agrupació Romea», que ve lluitant amb una fermesa i continuïtat admirables per la dignificació del nostre teatre, pot estar ben satisfeta i vagi la nostra felicitació més sincera a les dues seccions — choral i dramàtica — que la componen, la qual fem extensiva a les entitats musicals que han col·laborat a la festa.

L'obra fou radiada per la «Radio Associació» i davant de l'èxit aconseguït hom parla ja de convertir-la en òpera i de representar-la a Barcelona.

M. B.

Ventura Gassol, Josep M.ª Vilà i el quadro «Agrupació Romea», al final de la representació de «La canço del Vell Cabrés»

Informació

BARCELONA

CATALUNYA. — L'agrupació «Foc Nou» que dirigeix el senyor Prats, interpretà diumenge passat, l'obra còmica «Com s'enreda la troca», amb força discreció, per part de les senyorettes Garcia i Xiberta i els senyors Prats, pare i fill i Garcia, Jordà Altet, Saló i Balart.

L'autor, Graells i Castells que assistí a la representació, es veié obligat a presentar-se al final del segon i tercer acte en mig de forts aplaudiments.

TEATRE ESCOLA. — El dia 7 de desembre, tindrà lloc en aquest Teatre, un benefici a càrrec dels empleats de la casa Espasa - Calpe i destinat a l'Hospital de Tuberculosos, estrenant-se l'obra en tres actes «Entre enganys, l'amor arriba». L'obra serà interpretada pels amateurs de l'Agrupació d'art «Renaixement».

GRACIA

SOCIETAT «LA LEALTAD». — Diumenge darrer tingué lloc la inauguració de la temporada de teatre a càrrec de l'elenc que dirigeix el notable actor Enric Devenat, representant la comèdia en tres actes «Jugada suprema». El secret d'aquesta obra rau en l'interés que desperta en el públic, el retorn d'un personatge, i aquest interés fou sostingut pels que jugaren la comèdia, fins l'últim moment, qual cosa diu molt a favor del «amateurs» d'aquesta societat, car tots en llurs respectius papers, saberen viure les escenes amb intensa emoció, fent-se aplaudir a cada final d'acte.

Conxita Ainaud i Oscar Grau ens digueren el segon acte amb passió, donant un aplaudiment.

Oscar Grau seria un excellent «galan» iove si aconseguís despendre's de la monotonia de dicció que a voltes el perjudica, ja que de gest, de figura i de situació sempre està just; molt bé en Joaquim Vicents en el «Jutge»; és un bon element. Els demés compliren a bastament. Cal felicitar al senyor Devenat per l'encertada direcció i presentació.

El públic, força nombrós, sortí satisfet de la vetllada.

Per demà diumenge, tenen anunciada una vetllada a profit d'un soci de la Secció Choral de la mateixa entitat. Posaran en escena «El cor del poble», i completarà el programa l'Agrupació Coral que dirigeix el Sr. Josep López, executant l'«Himne de l'Arbre Fruiter», «Les Flors de Maig», Cant a la vinya» i «Els segadors».

Ens comuniquen que aquesta important Societat Obrera ha entrat a formar part de la «Federació Catalana de Societats de Teatre Amateur» i que es preparen per a prendre part en el II Concurs de Teatre Amateur.

SANT ANDREU DE PALOMAR

CASAL CATOLIC. — S'ha representat amb força èxit per l'aplaudiment elenc dramàtic del Casal, l'obra en tres actes «La Furia», de F. Bonaventura, que obtingué el primer premi en el concurs organitzat per la «Biblioteca Popular de Teatre Catòlic».

El nombrós públic que assistí a la representació, reclamà la presència de l'autor a l'escenari i l'ovacionà amb entusiasme.

Es distingiren els intèrprets senyors Jové, Burló, Aloi, Marimon, Bonacalocha, Carcassona, Cuixart, Safont, Carreres i Battalla.

SANTA EULALIA DE VILAPISGINA

CENTRE COOPERATIVA «L'ESPERANCA». — Les darreres obres representades en aquesta entitat, han estat «Com s'enreda la troca», «Jogant amb el amor» i «Els jocs dels disbarats». En la interpretació de les mateixes cal esmentar els senyors Collell, Fuentes, Navarro, Samsó, Merino, i especialment les senyorettes Navarro, Honcs, Guadall i Hernandez.

CASINO AUXILIAR EULALIENC. — Amb un bon elenc, actua en aquest local, la companyia que dirigeix Guillem Bruquetas. Parlarem de les funcions que nosin en escena, car és de les entitats que té més cura en les presentacions.

ARENYS DE MAR

El dia de Tots Sants, l'«Agrupació Teatral Pinedenca» posà en escena «L'escorçò», essent molt aplaudida la interpretació de les senyorettes Pilar i Càndida Carretero i els senyors Emili Filbó, Josep Sabater, Pere Pera, Enric Puigvert i Pere Reniu. Com a fi de festa representaren la peça «A les fosques».

CARDEDEU

SOCIETAT «ELS TRES PINS». — La Companyia d'Amateurs de l'esmentada societat ha representat amb bon èxit «L'ànima es meva», d'Angel Guimerà i la comèdia «Els porucs», de Ramón Franqueza.

CASTELLAR DEL VALLES

SINDICAT AGRICOLA HARMONIA. — Aquesta important entitat ha organitzat una tanda d'escollides funcions de teatre català. Darrerament ha estat representada l'obra «El Mistic», de Santiago Rossinyol, per la Companyia Gibert.

GRANOLLERS

ORFEO GRANOLLERI. — L'«Esbart Artistic», de dita entitat, donà el dia de Tots Sants, davant d'un nombrós i selecte públic, una representació de «Els fills», de Millàs-Raurell.

Foren els encarregats d'interpretar-la les senyorettes Maria Elies i Teresa Salamero i els senyors Salvador Mitjà, Pere Molins, Ferràn Salamero, Francesc Riera i Sadurní Florensa.

La bonica presentació i el conjunt quasi perfecte que els executants donaren a la representació mereixeren l'aplaudiment de l'auditori que celebraren el bon començament de la temporada.

IGUALADA

CENTRE CATOLIC. — El darrer diumenge la Secció d'Amateurs donà una escollida sessió de teatre, representant el drama «La creu de la masia», de Frederic Soler.

MANRESA

TEATRE CASAL REGIONALISTA. — La diada de Tots Sants, a la tarda, va celebrar-se en aquesta societat una vetllada-tertúlia, composta la primera part de un escollit recital de cançons catalanes molt ben cantades per la senyoreta Montfort, solista de l'«Orfeo Manresà», acompanyada al piano pel mestre senyor Blanch. El baríton senyor Ferrer, també es feu aplaudir en les composicions que va executar acompanyat per la professora de piano senyoreta E. Mas. Un estol de novells aficionats representaren la peça «L'hereu Pruna», essent molt aplaudits els senyors Alegre, J. Vila, A. López, Gros i Clotet. De la segona part, no val la pena de parlar-ne puix creiem que es perdre el temps representar actes del «Tenorio» i més en la forma poc seriosa com foren executats.

TEATRE JOVENTUT CARLISTA. — Diumenge passat, a la tarda, novament donaren fe de vida els aficionats de la casa amb la representació de «El comediant Sullivan», i el sàinet en un acte, «En Joan Trapella». En la primera va revelar-se tota una actriu la senyoreta Dolors Ciuró, pel seu treball, puix tingué moments molt feliços i la seva actuació en conjunt fou molt celebrada. Val a dir que la secundaren molt bé els joves senyors Torras, Garcia, Camprubí, Mas, Duocastella, Gonzalo i Vidal. En la peça també van escoltar aplaudiments els senyors Mollet i Caellas.

MATARO

CASA DEL POBLE. — Els estudiosos «amateurs» que componen la Companyia «Renaixement» tingueren el gest humanitari de donar una funció a profit del seu company Severià Gimeno, que es troba greument malalt.

Posaren en escena «El Tresor», de I. Morató, obra que fou molt ben interpretada per les senyoretas Ruiz i Costa i els senyors Carbonell, Nualart, Pareira, Rigau i Farnés.

El programa finalitzà amb la comèdia «Curt de gambals», en

qual execució es distingiren les senyoretas Ruiz, Farrés, senyora Llopart i senyors Farenzi, Farrera, Comas, Nualart i Solà.

ATENEU POPULAR. — El diumenge actuà novament, tarda i nit, la Companyia de Josepa Fornés, amb la representació de les obres «Ai, si descasessin...» d'A. Martí Sallent; «La corona d'espines», de Josep M.ª de Sagarra; «Escola de senyores», de Carles Soldevila, i «Sortir amb la seva», d'Antoni Martí.

Sobresortiren les senyores Fornés, Gay, Perelló, Redó i Alemany i els senyors Martí, Gómez, Alonso, Homs i Sendra.

MONGAT

CENTRE REPUBLICA DEMOCRATIC FEDERAL. — Davant d'un nombrós públic que emplenava la sala d'espectacles, diumenge passat, dia 6, l'elenc dramàtic que dirigeix Bartomeu Comas, inaugurà la temporada teatral amb el drama en tres actes del nostre amic Florenci Cornet «La Fosca».

L'obra fou representada amb una justesa exemplar. El senyor Comas encarregat del difícil paper de «Leonard», estigué senzillament notable i el públic va aplaudir-lo ben merescudament; Francesc Fornés en el «Vell Lladí» si hagués donat més sentiment al personatge ens hauria plagut extraordinàriament, puix té condicions per fer aquests genèrics; Joan Panyell i Joan Pont contribuïren a la bona interpretació que assolí l'obra. Les actrius Mercè Fernández i Aurelia Borralleras actuaren amb voluntat i la seva labor fou ben reixida.

La presentació i direcció, bona en tots conceptes; fins la caracterització a càrrec del perruquer J. Llach la varem trobar perfecta.

El públic va seguir amb viu interès el desenvolupament de la representació i es va manifestar molt satisfet. Per fi de festa posaren el sàinet «A les fosques».

OLESA DE MONTSERRAT

CIRCOL TRADICIONALISTA. — Ja és coneguda a bastament l'actuació seriosa i exemplar del grup «Teatre d'Art», d'Olesa de

Montserrat, que dirigeix Josep Tobella Galceràn. Una representació teatral per aquesta Companyia, és ja d'antuvi una garantia de bon gust, de pulcritud i de perfecta execució.

El dia de Tots Sants van celebrar una notable festa que serà memorable en l'història artística d'aquesta població. Es representà primerament l'escenificació en dos quadros, en vers, feta per Joan Povill i Adserà, dels cinc primers cants de l'immortal poema de Dant Allighieri, «La Divina Comèdia», sots el següent repartiment: «Dant», Joaquim Valldeperes; «L'ombra del poeta llatí Virgili», Josep Valldeperes; «Paolo Malatesta», Marian Mas; «Minos», Benet Margarit; «Francesca de Rimini», Maria Callejas.

Preparat ja l'auditori per l'evocació poèmica del genial poeta, es posà en escena la tragèdia «Francesca de Rimini», de Silvio Pellico, traduïda al català per Alfons Maseres.

El repartiment fou el següent: «Lanciotto Malatesta», Jaume Canyadell; «Paolo Malatesta», Marian Mas; «Guido Novello de Polenta», Frederic Duràn; «El patge de Lanciotto», Miquel Samper; «Francesca Armini», Maria Callejas; «Cavallers», Valldeperes, Gibert i Araga.

La representació assolí un grandios èxit d'interpretació i de conjunt, essent extraordinàriament aplaudits tots els qui hi prengueren part, com també el senyor Tobella que pintà tres decorats força adients.

PUIGREIC

TEATRE COLONIA MANEN. — La «Joventut Artística Manen» celebrarà demà diumenge, dia 13, una representació extraordinària a profit de Zacaries Parcerisa i Josep Viladomat, components de l'elenc, el qual han de deixar temporalment per haver estat cridats al servei militar.

Es posarà en escena la comèdia en tres actes «Don Gonzalo o l'orgull del gec», d'Albert Llanas i finalitzarà la funció amb l'estrena del sàinet en un acte, original de Francesc Parcerisa, «Divorciem-nos...?»

RIBES DEL FRESSER

La Secció Artístic-Musical del «Centre Catòlic», de Sant Joan de les Abadesses, ha representat en l'entitat germana de Ribes el drama «Soterrat» i la sarsuela «Un cop de cap».

RUBI

Darrerament, a la Cambra Agrícola, el grup de la casa posà en escena «La Creu de la Masia» al Casal Popular, el seu grup «Fortitud» ha representat «El caporal Antoni Simón»; al Centre Democràtic, la seva Agrupació «Santiago Rossinyol», ha posat en escena «Els fills». També, al Casal Popular, els elements del Circol Catòlic d'Obrers, de Mataró, ha representat l'obra «Els dos sergents francesos». De la direcció del Grup «Sant Mus», del mateix Casal, se n'ha encarregat el Sr. Lluís Urquijo.

SABADELL

CASAL CATALA D'ESQUERRA. — En el teatre d'aquesta entitat, es posà en escena l'obra en dos actes i en vers, original de l'autor local, Josep Paloma, «Per Catalunya i la República», obtenint un remarcable èxit.

TEATRE COLOM. — La companyia Carbonell, amb la col·laboració de les actrius Maria Callejas, Paquita Nogués i Anna Peris, representà l'obra en tres actes, de Josep M. de Sagarra, «L'assassinat de la senyora Abril». Abans, el quadre infantil de la mateixa companyia, interpretà el sàinet de Frederic Soler (Pitarra), «Cura de moro».

El públic que emplenava el teatre, premià amb forts aplaudiments, l'encertada tasca dels intèrprets.

COOPERATIVA «LA SABADELLENCA». — La companyia «Renaixement» representà l'obra de Pous i Pagés, «L'endemà de bodes», assolint un remarcable èxit.

ACADEMIA CATOLICA. — La companyia amateur d'aquest casal, que tant encertadament

dirigeix Ernest Trullàs, inaugurarà la temporada, amb el drama en tres actes, original d'ell mateix «L'hereu Planell». El nombrós públic que assistí a aquesta representació, sortí molt satisfet de la mateixa.

SELVA DEL CAMP

En la societat «Ateneu», la companyia que dirigeix Joaquim Fernández ha representat la popular obra d'Alfons Roure.

«La reina del mercat», la qual com també l'execució, fou del gust de la nombrosa concurrència que hi assistí.

TERRASSA

CENTRE SOCIAL. — El diumenge, dia 6, es representà amb força èxit la comèdia de gran espectacle «El rei que no reia», de Josep M.ª Folch i Torres.

TORTOSA

ORFEO TORTOSI. — El quadro escènic posà en escena «El pati blau», de Santiago Rossinyol i «El carro del vi», de Ramón Vidales, quals obres foren excel·lentment interpretades.

PATRONAT DE LA SAGRADA FAMILIA. — S'ha representat amb èxit el sàinet «El seté, no furtaràs».

VIC

COOPERATIVA OBRERA. — L'elenc «Art Vigatà», va representar el passat diumenge «L'hereu escampa», de Santiago Rossinyol, esent molt aplaudides les senyores Consol Melero i Roser Font, com també el director senyor Garolera i els senyors Torrens, Codina i Alemany.

dir i dur a bon terme la generosa missió que s'ha imposat.

No cal dir com compartim els desitjos del senyor A. Trape, puix el fet de la nostra existència no significa altra cosa que el manteniment i la defensa dels mateixos ideals.

Ha sortit el primer número del periòdic setmanal «Revista de la Música», que dirigeix Camil Oliveras. Publica un interessant sumari amb escrits d'E. Morera, J. Pahissa, Pere Vallribera, Camil Oliveras, J. M. Francès, F. Forner i Hernández i una profusa informació del moviment musical, ací i a fora.

Corresponem a l'afectuosa salutació del nou i estimat confrare, desitjant-li una llarga i profitosa vida.

Els regidors senyors Casanelles i Pellicena van presentar una proposició en la darrera sessió del Consistori interessant que, tenint en compte l'actuació que presenta l'empresa del Gran Teatre del Liceu, s'acordi interressar de l'Alcaldia que suspengui el lliurament de les 20.000 pessetes que resten de la subvenció otorgada a l'esmentada empresa.

El regidor senyor Santamaria demanà que la susdita proposició restés damunt la taula, ço que es feu, per a ésser discutida la vinenta setmana.

Pel que pugui ésser, l'empresari del Liceu, senyor Rodés, ha anunciat la inauguració de la temporada en català i en castellà.

Ens sembla, però, que la temporada «porta el combregar a la gorra», com es diu vulgament.

Noticiari

El volgut col·lega «La Nau», ha obert en la seva plana de «Teatres» una informació i una campanya a favor de la nostra escena nacional i el seu iniciador A. Trape i Pi, demana l'ajut de la premsa per a espan-

Per consultes i encàrrecs de publicitat, adreceu-vos a «Argos de la Premsa», Rambla de les Flors, 15, pral., Telèfon 15897.

Imp. Ràpides Valls, Tàpies, 4